

מעשה שהיה

עד מתי?
הרב אריה ליכטנשטיין
- הרי אמרתי
לך שאני רוצה
את זה לסוף?
מדוע שברת
את זה? - כעס

קליין על שכיננו, גארדאן.
- אתה צודק! אכן חזרת כך וביקשת שלא
אשבור זאת. שכחתי ושברתי.
- אני לא יודע כמה זה היה שווה. אבל וודאי שזה
היה שווה משהו. עליך לשלם לי זאת!
- לא נראה לי שעלי לשלם זאת. הרי כבר נתת
לי רשות בעבר לשבור זאת.
- ולאחר מכן חזרתי בי! הרשות שניתנה
מלכתחילה אין לה ערך ותוקף.
- מאן יימר?

תחילתו של המעשה לפני כחודשיים. קליין,
החליט לשפץ (renovate) את המטבח (Kitchen)
בביתו.

אמנם, הוא לא ראה צורך להחליף גם את
השולחן והכיסאות ששימשו אותו ואת
משפחתו במשך כבר למעלה מעשר שנים.

'מספיק העלות הגבוהה של המטבח עצמו.
אין צורך להוסיף עוד הוצאות שאינם חיוניות'
הסביר לרעייתו המאוכזבת (Disappointed).

והיכן יעמיד את השולחן והכיסאות במשך כל
זמן השיפוץ? הרי ביתו קטן הוא ואין בו מקום.

לצורך כך פנה קליין אל גארדאן, שכינו הקרוב
אל ביתו, לבקש ממנו להכניס את השולחן
והכיסאות שלו אל המחסן שיש לו בחצירו
האחורית. גארדאן הסכים בחפץ לב.

כך חלפו להם מספר שבועות. בינתיים
השיפוצים התקדמו להם, וכמאמר העולם 'אתה
יכול לדעת כיצד אתה נכנס לזה, אך לעולם לא
תדע כיצד תצא מזה'... כך גם קליין.

הוא חדל מלהיות 'קמפן' ולדקדק על כל הוצאה
קטנה. באחד הימים, העלתה רעייתו שוב את
ענין השלחן והכיסאות. 'חבל שהכל יהיה חדש

ומתאים ואילו השולחן והכיסאות יהיו ישנים
ובצבע אחר' טענה.

דבריה נתיישבו על ליבו, והוא הסכים להזמין
שולחן וכיסאות חדשים.

למחרת, כאשר פגע את גארדאן, שח על על כך.

פסקי דינים

דיני שותפות ט"ז הרב חיים קאהן שליט"א

מת, חלה או נאנס השותף

מת השותף

מת השותף בטילה השותפות אפילו קבעו זמן לשותפות
ומת תוך זמן השותפות^[1], הן אם שותפו אינו רוצה להמשיך
השותפות עם היורשים או היורשים עם השותף שכל אחד
יאמר שלא נוח לו עם השני^[2].

היו כמה שותפים ומת אחד מהם, יש שכתבו שהשותפים
האחרים נשארים בשותפותם^[3] ויש שכתבו שהשותפות
בטילה^[4], ויש שכתב שאם הנשארים היו משותפים מקודם
בעסקים אחרים גם השותפות הזאת קיימת^[5]. וכתב הרמ"א
שאם שלושה קבלו עסק ממשקיע ומת אחד מהם השותפות
בטילה^[6].

המשיך להתעסק

הפוסקים דנו באם המשיך השותף לעסוק במעות השותפות
לאחר שמת חברו מבלי להודיע ליורשים שהוא מחלק את
השותפות האם הרווחים משותפים, שיש שכתב שמסתמא
עסק בעד השותפות וצריך לחלוק הרווח עם יורשי חברו
לאחר שינכה שכרו כאריס^[7], ויש שכתבו שיכול לטעון שזקף
ע"ת את חלק חברו במלוה, וכל הרווח שלו^[8].

סוגי עסקים:

א"א לחלק העסק

יש שכתב שאם עדיין יש סחורה שצריכים למכור לא בטילה
השותפות או העיסקא עד גמר מכירת הסחורה אא"כ יבוא
לבי"ד לחלק את נכסי השותפות^[9]. עוד כתבו הפוסקים שאם
אי אפשר לחלק את השותפות כגון בעסק שהרישיון לעסוק
בו ביד השלטונות שהשותפים קבלו ביחד את הרישיון
לעסוק בו כפי תנאי הרישיון, שלכן אי אפשר לחלק את גוף
העסק^[10], אם לא רוצה לעמוד בשותפות לא יכול אחד לדחות
את השני אבל יכול לטעון גוד או אגוד^[11].

עיסקא, מת המקבל או הנותן

יש שכתב שאף בעיסקא, אם מת המקבל יכול הנותן לכוף את
היורשים שיחזירו את מעות העיסקא^[12],

ויש שכתב שאם לפי ראות עיני הבקאים יהיה הפסד
ליורשים, השותפות קיימת עד שיצאו מחשב הפסד או יקבל
עתה לסבול ההפסד^[13].

עוד נחלקו הפוסקים אם מת נותן העיסקא האם יורשיו יכולים
להוציא מיד המתעסק קודם הזמן שקבעו למשך העיסקא^[14],

ויש שכתב שאם מת

הנותן והיורשים רוצים

שהמקבל

להתעסק יכול המקבל

לחזור בו בטענה שרק

בעד אביהם היה מרוצה

להתעסק בו^[15].

האם יורשי השותף יכולים לכוף שישאר בשותפות

חלה או נאנס מלעסוק בשותפות

שותף שחלה או נאנס

בדבר שאינו קשור לשותפות^[16], אזי אם השתתפו בממון יכול
העוסק לחלוק לפני

בי"ד ויתעסק בשלו בלבד, אבל אם לא חלק השותפות ועסק
עם ממון השותפות, הרווח לשותפות וינכה לשכרו כאריס^[17],
ואם לא היו משותפים בממון ורק עסקו ביחד כגון אומנין
שהשתתפו לעבוד ולחלוק הרייות, ועתה עסק השותף לבדו,
כל הרווח שלו כי אפילו עשו קנין בשעה שהשתתפו שאם
יחלה או יאנס יחלקו את הרווח, הרי זה קנין על דבר שלא
בא לעולם^[18].

תנאי

התנה השותף שאם השני ימות לא יכול היורש לבטל את
השותפות, השתעבדו נכסיו של השני להמשיך את השותפות
עם הנכסים אבל היורש אינו חייב לעסוק בעצמו^[19].

[1] ס' קע"ו סעיף י"ט ע"פ הרמב"ם הל' שותפין פרק ה' הל' י"א, וכתב הרמ"א שכן עיקר דלא כמרכיב ב"ק ס' קמ"ו ופ"י לא שייך טענת ק"ל, וראה הלאה ליד הערה 9 ש'בטילה השותפות היינו שמעתה יכול לחלוק אף תוך הזמן. [2] סמ"ע ע"ש ס' ק"ב וראה ביאורו בערוך השולחן סעיף מ"ב. [3] ראה משפט שלום שם ד"ה ועיין משו"ת מהרש"ם ח"מ ס' ק"ג, צוין בש"ך ס' ק"ד, דאף שכלפי היורשים הסתלקה השותפות אבל ביניהם נשארים שותפים. [4] ערך לחם לסעיף י"ט, וכ"כ בשו"ת חכם צבי ס' ד' ע"פ דיוקן ברמב"ם הל' (וראה הגהות רע"א), וראה בסמוך הערה 6. [5] משפט שלום שם משו"ת רדב"ז ח"א ס' ק"ב. [6] שם, ע"פ הריטב"א הובא בב"י מחו"מ"ה מכמה טעמים, עיי"ש, ומשמע שזה כסבורים שבכל שותפות ככה"ג השותפות בטילה וכ"כ במשפט שלום הל' והפירוש מטה אהרן ח"ב ס' מ"ד הובא בדברי גאונים ככל צ"ח ס' צ"א, וע"נ בשמחת יו"ט ס' כ"ג שהאר"ך בזה. [7] נתיבות ס"ק ל"ו, וכ"כ המשל"מ הל' שותפין פרק ד' הל' ד מפני משה ח"א ס' ע"ט. [8] המשל"מ הל' כתב שמהרש"ם ח"מ ס' ק"ה וראנ"ח ח"א ס' מ"ד כתבו שגורא שחולקים על הפני משה, אכן במשפט שלום תחילת הסעיף כתב שמהרש"ם העלה שזה מחלוקת הפוסקים והמוחזק י"ל ק"ל, והשיג על התיבות. [9] כנה"ג הגה"ט ק"פ ע"פ רדב"ז תקס"ד, והיינו שלזה בטילה השותפות, וכן במשפט שלום ד"ה וע"ש, ובפתחי תשובה ס"ק כ"ה כתב משו"ת אבקת רוכל ס' קל"ו שכן דעת הב"י בתשובתו לאר"ז. [10] ראה ב"ח סעיף ל"ה וש"ך ס"ק ל"ה בחכירת אורענדא ורחיים, ע"פ ביאור התיבות ס"ק ל"ו שכתב ש"א לחלוק ואינו בדין שירויח לעצמו בשל חברו. הנה מעיון בדברי הב"ח נראה שהרישיון ניתן לשניהם בעד התשלומים ששילמו לשר, ודאנת השותף החי היא שאפילו אם כל אחד יתעסק לבד מ"מ כלפי השר הוא עסק אחד וטענת השותף החי היא שלא יהיו רווחים שכדאי לשר לתת הרישיון. וראה ערוך השולחן סעיף מ"ב שמפרש שזה 'עסק קבוע', ומשמע שמפרש שהסביבה שלא יכולים לחלוק הוא מפני שכן הוא גוף העסק ששניהם צריכים לעסוק בו. וע"ע במשפט המשך ההערות בעמוד ב'

